SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 8. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 14, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 14-го СІЧНЯ 1994. Ч. 8. РІК CI.

ПАРЛЯМЕНТ УКРАЇНИ УПОВНОВАЖИВ Л. КРАВЧУКА ПІДПИСАТИ УГОДУ

Київ (УНІАР). — Тут 11-го січня голова Комісії Верховної Ради з питань оборони Валентин Леміш в інтерв'ю агентству Ройтер повідомив, що Президент України Леонід Кравчук отримав уповноваження українського парляменту на підписання угод про ядерне роззброєння, якщо ці угоди не суперечать умовам, висунутим під час ратифікації Верховною Радою угоди Старт-1. Якщо такі протиріччя будуть, то документ має пройти процедуру ратифікації у парляменті України.

На пресконференції у Міністерстві Закордонних Справ керівник пресового центру Юрій Сергєєв сказав, що Україна активно шукає шляхів виходу з глухого кута проблем безпеки у Центральній та Східній Европі. Україна прагне до органічного поєднання з західньоевропейською системою безпеки.

У середу, 12-го січня, в годині 8-ій вечора очікувалося прибуття президента ЗСА Билла Клінтона до Києва, де на Бориспільському летовищі відбудеться коротка консультативна зустріч з Президентом України.

НРУ ОБВИНУВАЧУЄ УРЯД

Київ (УНІАР). — Тут 10-го січня відбулося засідання центрального проводу Народного Руху України, після якого учасники наради оприлюднили заяву щодо економічного стану і соціяльно-політичної ситуації в Україні.

У своїй заяві центяральний провід Руху застерігає, що продовження антинародного курсу державної влади ініціюватиме стихійні акції протесту, які порушуватимуть громадський мир і спокій і ускладнять можливість зміни політичного курсу шляхом вільних виборів і можуть привести до насильства. Провід Руху відповідальність за можливі наслідки покладає на державні органи і в першу чергу на Президента України Леоніда Кравчука.

Ухвалено також заяву з приводу виборів президента Криму. Керівники Руху вважають, що заплявовані на 16-го січня президентські вибори у Криму є порушенням діючої конституції України і загрозою для територіяльної цілісности держави. Вибори двох президентських влад можуть спричинити критичне загострення українсько-російських відносин. Центральний провід Руху вимагає від Президента негайних заходів, спрямованих на недопущення президентських виборів у Криму.

У третій ухваленій заяві НРУ висловив занепокоєння з приводу того, що прокомуністичні сили у своїй передвиборчій програмі утотожнюють діяльність Руху з діями Президента. У зв'язку з цим Рух вважає, що спільна праця в межах постійно діючої наради керівників партій та організацій Всеукраїнського Виборчого Комітету буде можливою тільки під умовою чіткого дотримання домовлень про спільні дії та чіткого визначення у настанові комітету до партії Кравчука-Плюща.

Голова Секретаріяту НРУ Михайло Бойчишин повідомив кореспондента УНІАР, що Рух отримав текст угоди про роззброєння України з американських газет, де сказано, що Л. Кравчук погодився на передачу усіх 176 ракет Росії, за що ЗСА виплатить Україні 175 мільйонів долярів та нададуть довготривалий кредит в сумі 1 біл. дол. на 20 років. За словами Бойчишина, коли Л. Кравчука вітали з 60-річчям, Президент сказав, що угода вже підписана. Як сказав голова Секретаріяту Руху, сьогодні це можна оцінювати як новий етап „зради Л. Кравчуком інтересів українського народу", бо, на думку Бойчишина, гарантується не безпека України, не її територіяльна цілісність, а тільки її ядерна безпека. Адже в документі сказано, що ядерні держави гарантують не вдаватися до ядерної агресії, — твердить Бойчишин.

Татари бойкотуватимуть вибори президента Криму

Київ (Р. Руденко). — Як повідомив із Симферополя кореспондент УНІАН, там 2-го січня відбулося засідання Меджлісу кримськотатарського народу, на якому вирішувалося питання участи у виборах президента Криму. Учасники засідання констатували, що ні один з претендентів на пост президента Криму чітко не визначився щодо кримських татар і не дав гарантій непорушности існуючих кордонів.

Меджліс постановив вважати установу президентури в Криму передчасною і закликав кримських татар не брати участи у виборах президента Криму 16-го січня ц. р. Під час голосування на засіданні Меджлісу за участь у виборах проголосували лише вісім осіб, один утримався і 18 проголосували за бойкот виборів. Члени Меджлісу вважають, що введення посту президента в Республіці Крим посилить напруження на півострові.

Лідер кримських татар Мустафа Джемілєв голосував за бойкот, а його заступник Рефат Чубаров — за участь у виборах. Пояснюючи своє становище, Р. Чубаров сказав: „Якщо кримські татари не братимуть участи у виборах, а президента все таки буде обрано і Київ його привітає, то виявиться, що кримські татари більші патріоти України, ніж самі українці. Як нам співпрацювати з новим президентом, якщо кримські татари за нього не голосуватимуть? І останнє, оскільки голова Верховної Ради Криму Микола Багров послідовно обороняв квоти для кримських татар і наполягав, щоб парлямент ухвалив ці квоти, то є надія, що він, якщо стане президентом Криму, оборонятиме й інтереси кримських татар". Проте Р. Чубаров підкреслив, що це його особиста думка, але оскільки Меджліс більшістю голосів проголосував за бойкот виборів, то він виконуватиме це рішення.

Ліві сили Севастополя напередодні нового року провели акції, присвячені 71-ій річниці створення СССР. Людям на площі Нахімова вони роздавали летючки з закликами голосувати за кандидата від Компартії Криму Леоніда Грача й обрати його на президента Республіки Крим.

ЗУСТРІЧ ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ І ЗСА ПРОЙШЛА УСПІШНО

Київ (Р. Руденко). — Сюди у середу, 12-го січня, о 6-ій годині вечора прибув Президент ЗСА Билл Клінтон та супроводжуючі його особи. На летовищі у Борисполі високого гостя зустріли: Президент України Леонід Кравчук, виконуючий обов'язки прем'єр-міністра Юхим Звягільський, міністер закордонних справ Анатолій Зленко, міністер оборони Віталій Радецький та інші офіційні особи.

У спеціяльному приміщенні Бориспільського летовища відбулися півторагодинні переговори Б. Клінтона та Л. Кравчука. Водночас в іншій кімнаті проходили переговори урядових делегацій України і ЗСА. На площі перед летовищем в цей час відбулося пікетування, організоване представниками Руху та Української Студентської Спілки. Учасники акції тримали антикравчуківські та антиклінтонські гасла, серед яких: „60 років, старий. Пора на пенсію!", „Всі ракети Жіріновському!", „Клінтон, застерігаємо: спочатку Крим, потім Аляска!", „Роззброєння загрожує Европі!", „Ні — новому розподілові світу!", „Билл, чи роззброювався б ти, якби стояв в одній клітці з російським ведмедем?" тощо.

По закінченні переговорів відбулася спільна пресова конференція президентів України і ЗСА. Б. Клінтон сказав: „Президент Кравчук, президент Єльцин і я готові в п'ятницю підписати домовлення, яке зобов'язує Україну ліквідувати 176 міжконтинентальних балістичних ракет і приблизно 1,800 ядерних боєголовок, націлених на ЗСА". Він пояснив, що зустріч з Л. Кравчуком була зосереджена на трьох важливих питаннях: стратегічна важливість домовлень для України, Европи і всього світу; можливість для України взяти участь у програмі „Партнерство для миру"; поширення економічних зв'язків між Україною і ЗСА. Президент Б. Клінтон повідомив, що він створює Фонд підтримки підприємництва в Україні, Молдові і Білорусі, з метою забезпечення розвитку малих підприємств і фірм, які хочуть приватизуватися. Американський Президент подякував керівникам України за теплу зустріч і виявив готовість прибути в Україну на довші відвідини, щоб не тільки плідно попрацювати, але й оглянути відоме своєю красотою місто Київ.

Президент України Л. Кравчук відповів, що готовий прийняти Б. Клінтона у

(Закінчення на стор. 6)

Б. Клінтон і Л. Кравчук під час зустрічі на Бориспільському летовищі в Києві.

Б. Клінтон погодився на розслідування його фінансових справ

Вашінгтон. — В той час як президент Билл Клінтон здійснює поїздку по Европі, його асистенти у Білому Домі намагаються стишити розмови про фінансові зв'язки Б. Клінтона у 80-ті роки з компанією „Вайтвотер" і банком „Медісон". Робити це стає щораз тяжче, бо до хору республіканців, які настоюють на призначенні незалежного прокуратора для розслідування фінансових справ Президента, починають приєднуватися демократи. Першим серед демократів висунув таку вимогу нюйоркський сенатор Деніел Патрик Мойниген — один з найвпливовіших законодавців горішньої палати Конгресу. Слідом за ним виступили його колеги-однопартійці Чарлз Робб, Рассел Файнголд і Билл Бредлі.

Бачачи безвихідність становища, Б. Клінтон сам запропонував призначити незалежного прокуратора для розслідування справи збанкрутованого банку „Медісон гаранті" і компанії, яка займалася торгівлею нерухомости, „Вайтвотер".

На чолі банку „Медісон гаранті" стояв друг, діловий партнер і політичний союзник Клінтонів Джеймс МекДугал. Слідчі намагаються встановити, чи правда, що гроші вкладників йшли на конто передвиборної кампанії Клінтона у 1984 році під час боротьби за пост губернатора стейту Аркенсо і на конто корпорації „Вайтвотер". В один час нею володіли Клінтони і МекДугал.

Лідер республіканської меншости у Сенаті Роберт Дол висунув вимогу, щоб і в Сенаті була призначена спеціяльна комісія для розслідування обставин справи.

Підкресливши, що ні він, ні його жінка не зробили нічого недозволеного у справі „Вайтвотер" і „Медісон гаранті", Клінтон сам звернувся до секретаря Департаменту юстиції Джанет Ріно з просьбою про призначення прокуратора.

Україна співпрацює з Польщею і Словаччиною

Київ (УНІАР). — Тут від 6-го до 10-го січня перебувала польська делегація на чолі з посадником Кракова Юзефом Ляссотою. У складі делегації були: голова ради Кракова Тадеуш Калачик, депутат парляменту Казімєж Трафас, посадник Збігнєв Каспжич, керівник відділу інформації Лешек Вронський і кореспондент „Газети Виборчої" Анджей Ставярський.

Гості зустрілися з посадником Києва Леонідом Косаківським та представниками підприємницьких кіл. В результаті зустрічі підписано плян про співпрацю між Києвом і Краковом на рівні управління зовнішніх відносин міських державних адміністрацій. Плян передбачає обмін делегаціями, випрацьовання пляну економічної співпраці, а також культурні та молодечі зв'язки.

Польська делегація відвідала також Львів, де відбулася зустріч з посадником міста Василем Шпіцером. Виступаючи перед журналістами, посадник Кракова заявив, що прибув з метою налагодження співпраці та сприяння економічній інтеграції зі східніми сусідами. У Львові протягом року плянується організувати виставки-продажі виробів польських підприємств.

В амбасаді Словацької Республіки в Україні відбулася зустріч голови Державного митного комітету України Анатолія Колоса з амбасадором Словаччини Робертом Горенчарем. Обговорено питання про поліпшення митного пропуску на спільному кордоні, ратифікації митного законодавства, розвиток інфраструктури пропускних пунктів з метою сприяння торгівлі між двома державами. Досягнуто домовлення про подальші контакти, поширення зв'язків та обмін інформацією. Обговорено деякі аспекти сучасного міжнародного становища. Голова Національної ради Словацької Республіки Гашпорович відзначив важливу ролю України у забезпеченні миру у Центральній і Східній Европі та важливість ініціятиви Президента Леоніда Кравчука щодо створення зони стабільности і безпеки в Европі.

КАРНАВАЛОВА ЗАБАВА В БАВНД БРУКУ

Савт Бавнд Брук, Н. Дж. — Народний Фонд Допомоги Україні, Фонд Руху, Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля, Відділ Центрального Ню Джерзі запрошують на карнавалову забаву, яка відбудеться тут у суботу, 12-го лютого в Центрі Української Культури. Початок забави о год. 6:30 вечора. Гратиме „Фата Моргана". У програмі — коктейл, вечеря з обслугою, бара, холодна перекуска, виграші. Ввесь дохід призначений на допомогу Україні. Квитки в ціні 30 дол. від особи (студенти — 20 дол.) слід замовляти з передплатою у кредирівці св. Андрія (908) 469-9085, у Дам'яна Ґечі (9098) 775-8156, о. І. Лишика (908) 356-5706 або у Юрка Міщенка (908) 671-1914.

У СВІТІ

ГОЛОВА ОБ'ЄДНАНОГО керівництва радіостанцій „Свобода" і „Вільна Европа" Віліям Марш заявив про свою резиґнацію на знак протесту проти можливого переведення цих радіостанцій з Мюнхену у Прагу. В. Марш сказав, що переїзд ще більше збіднить значно зменшений бюджет радіостанцій. До того ж, більшість працівників з півторатисячного персоналу є вихідцями зі східньоевропейських країн і колишніх совєтських республік, повертатися у Східню Европу воно просто не схочуть. Як відомо, Адміністрація ЗСА прийняла рішення зменшити бюджет „Радіо Свободи" і „Радіо Вільна Европа" з 210 міл. до 75 міл. дол. Переведення радіостанцій з Мюнхену, одного з найдорожчих міст Европи, у Прагу може, згідно з пляном ініціятором, привести до бажаного заощадження.

КИТАЙСЬКЕ КЕРІВНИЦТВО намагається уникнути торговельної війни зі З'єднаними Стейтами. Пекін заявив, що готовий відновити переговори щодо припинення контрабанди китайських тканин. Як відомо, тиждень тому американська Адміністрація зарядила зменшити квоту китайського імпорту на 10 відсотків, і цей рішучий крок змусив китайців зайняти більш конструктивне становище у двосторонніх торговельних стосунках. У зв'язку з цим очікується, що в найближчий час до Китаю поїде секретар департаменту фінансів ЗСА Ллойд Бентсен.

НОВИЙ ЗЛОЧИН здійснили на сході Німеччини „голені голови". Група неонацистів напала на турецьку жінку, котра їхала вулицею у возику для інвалідів. Бандити побили її і розмалювали її обличчя свастиками. В нападі взяли участь двоє молодих чоловіків і одна дівчина.

В ІНТЕРВ'Ю ДЛЯ ЗАКОРДОННИХ журналістів лідер російських ліберальних демократів Владімір Жіріновський потрактував відмову президента Билла Клінтона зустрітися з ним як „великий подарунок". „У наступних виборах я дістану ще більше голосів", — запевнив він. Таким самим безапеляційним тоном В. Жіріновський заявив, що „Захід несе відповідальність за те, що в країнах Центральної Азії, в Закавказзі і на Балканах гинуть мільйони людей". Головними винуватцями усіх світових бід В. Жіріновський назвав Б. Клінтона, Франсуа Міттерана і Гельмута Коля, підкресливши, що „їм ще доведеться відповідати за скоєні злочини". Вкрай некоректно В. Жіріновський висловився про французького президента: „Цей дідуган вже цілком втратив розум. Він забув, що Наполеон уже пробував побудувати французьку імперію, а тепер Міттеран, залишаючи невдовзі свій пост, вертається до наполеонівських дурощів".

НЕУСПІХОМ РОЗПОЧАЛА у вівторок, 11-го січня, свою працю Державна дума — нижня палата Федеральної асамблеї, тобто нового російського парляменту. Дискусія спалахнула з приводу того, скільки осіб має нараховувати депутатська фракція. Представники від демократичних об'єднань запропонували, як мінімум, 20 або 14 осіб, тим часом жіріновці, комуністи й аграрники наполягали, що кожна фракція має складатися щонайменше з 50 депутатів. Вкінці прийнято пропозицію на 35. Відтак демократи висловили невдоволення працею спікера — жіріновця Ґеорґія Лукави, який „в кожному питанні звертається за порадою до В. Жіріновського". На пропозицію замінити спікера В. Жіріновський погрожував депутатам, що викличе міліцію. У висліді обурені депутати відмовилися від електронічної реєстрації і спеціяльне табльо засвідчило відсутність кворуму.

В АМЕРИЦІ

ПІСЛЯ П'ЯТИДЕННИХ переговорів у Москві два американські конгресмени-демократи, Мартин Ленкестер з Північної Каролайни та Глен Бровдер з Алабами, заявили, що Росія погодилась прийняти додаткову американську допомогу для знищення 44,000 тонн хемічної зброї. Згідно з договором, ЗСА забезпечать вишкіл, технічну допомогу та фонди для спорудження лябораторії та удосконалення технології. За це Росія обіцяє прискорити знищення найбільшого в світі нагромадження хемічної зброї.

ВИДАТКИ НА БЮРОКРАТИЧНИЙ апарат, який обслуговує велферників, зростають більш як у два рази швидше, ніж видатки на самі соціяльні програми. До такого висновку прийшла спеціяльна федеральна комісія, яка вивчає вартість програми велфер. Комісія підготовила проєкт звіту про пророблену працю, з яким ознайомилися журналісти на підставі закону про свободу інформації.

ВИСЛІД ОПИТУВАННЯ, проведеного Інститутом Ґеллопа на замовлення газети „Ю-Ес-Ей Тудей" і телевізійної мережі Сі-Ен-Ен, свідчать, що 15 відс. опитуваних американців є певні в непричетности президента Билла Клінтона до фінансових махінацій арканзоської компанії Вайтвотер, яка збанкрутувала. У зв'язку з публічним обговоренням питання про стосунки родини Клінтонів з фірмою Вайтвотер і банком Медісон, 23 відсотки американців стали думати про Президента гірше ніж раніше, а 3 відсотки ставляться до нього краще. На 72 відсотки обговорення в пресі ніяк не подіяло. Діяльність Президента позитивно оцінюють 62 відсотки американських громадян, на 7 відсотків більше від вислідів попереднього опитування.

ОФІЦІЙНІ ДЕРЖАВНІ чинники у Вашінгтоні заявили, що кандидатура Томаса Константіна, керівника нюйоркської стейтової поліції, виявилася досі найкращою на становище завідуючого державним Управлінням боротьби з наркотиками. Якщо його номінацію подасть Президент і вона буде схвалена Сенатом, то Т. Константін буде керівником урядової агенції з 7,200 працівниками та бюджетом на суму 722 міл. дол., та кольосальними відповідальностями.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕН ЗСА, виготовляючи чернетку звідомлення про дотримання людських прав, прийшов до висновку, що Китай не зробив значних успіхів у зупиненні широко розповсюджених переступлень людських прав упродовж минулого року. Президент Билл Клінтон вимагає від Китаю більших зусиль в тому напрямку, якщо Пекін розраховує на продовження для себе торговельного статусу упривілейованої країни. В іншому випадку Китай це право втратить, а з тим і можливість експортувати до ЗСА свої вироби за зниженими оплатами.

АМЕРИКАНСЬКІ АДВОКАТИ, книговоди та банкіри, які впродовж останніх років мали добрі прибутки, розв'язуючи проблеми горизонтальних задовжень більших і менших підприємств, як і поодиноких осіб, тепер раптово опинилися віч-на-віч зі своїми найбільшими побоюваннями — втратою праці. Виявляється, що банкрутств у країні майже нема. Минулого року, вперше від 1989 року, менша кількість фірм проголосила банкрутство в порівнянні з тими, що зовсім зліквідували свою діяльність, а це в свою чергу спричинило занепад праці для згаданих спеціялістів.

В Україні

КИЇВ. — Як успіх української дипломатії розцінює українсько-російсько-американську зустріч у Москві голова Ліберально-Демократичної Партії України Володимир Климчук. Це, на його думку, свідчить, що Україну визнають за рівноправного партнера і цілком можливим є прийняття вигідного для України рішення. „В кожному випадку, політичний торг ліпше, ніж війна", — зауважив В. Климчук.

ЛЬВІВ. — Студенти Львівського Університету вважають, що історію України повинні викладати патріоти. В університеті під гаслом „Історію повинні викладати патріоти" триває акція збирання підписів, організована місцевим комітетом Української Національної Асамблеї. Студенти довідалися, що колишній дисидент Валентин Мороз працює в університеті лише за чверть плати і висунули вимогу до ректорату збільшити кількість годин для викладання історії України.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Демонстрація у Москві

Усі американські газети широко розписувалися і на всіх телевізійних екранах показували, як у неділю 9-го січня ц. р. у Москві відбувалася ніби масова демонстрація проти президента Боріса Єльцина і проти Америки. Кажемо — „ніби" масова, бо насправді було тільки 5,000 демонстрантів і самі ті газети признавали, що це була збиранина комуністів, чорносотенців і навіть фашистів із свастиками на руках. Москва — після Токіо і Ню Йорку найбільше місто у світі з вісім мільйонами мешканців. На таку масу — 5,000 осіб, що їх дбайливо організовано — це дрібниця і так, мабуть, і думали у Міській раді Москви, яка дала дозвіл на демонстрацію. З досвіду відомо, що коли маршує вулицею один полк піхотинців — 2,500 вояків — то здається глядачам, що це велика армія. Отож, така демонстрація не віддзеркалює всього настрою вісіммільйонового міста.

Але з огляду інтересів України — це була добра подія. Добре було, що демонстранти пішли під американську амбасаду і верещали „Єнкі ґов гом" (навчили їх) і дуже добре сталося що американські засоби масової інформації розтрубіли цю демонстрацію, як політичну сенсацію. Це відро зимної води на голови русофільського американського громадянства та русофільських керівників політики ЗСА. На цьому місці була вже мова про це, що поява на російській політичній арені Владіміра Жіріновського, якого німецька преса назвала „російським Гітлером", — це добра для України подія: вона перестерігає світ, щоб не дивитися на Росію як на ґарантію демократичного миру і спокою на Сході Европи. Бо Росія була, є і буде джерелом різних несподіванок. Коли у Москві стало відомо, що Президент Клінтон заявив, що він під час своїх відвідин у Москві не говоритиме з Жіріновським — цей останній відгрожувався пімстою Америці.

Гірша вістка, що той політичний маніяк зумів створити бльок трьох партій у новому російському парляменті, який — за твердженням аґенства „Ассошіейтед Пресс" — матиме більшість голосів і поставить Уряд Єльцина у трудне становище. Знаючи, що Америка підтримує Єльцина, бо Президент Клінтон проголосив „партнерство" ЗСА з Росією — опозиція проти Єльцина автоматично звертається і проти Америки. Воно послабить русофільські настрої Білого Дому й Державного департаменту і це вже позначалося у заявах Клінтона в Брюсселі, але в інтересі України лежить скріплення, а не послаблення позиції Єльцина. У двох спробах бльоку комуністів і чорносотенних неділимців перевести переворот у Москві — Єльцин виявив свою силу. Показалося, що він таки має за собою не тільки економістів та взагалі інтелектуальну еліту, яка настроєна продемократично, але й генералів з освітою Військової академії. Жіріновський, який відгрожується третьою світовою війною, несвідомий змісту своєї погрози, але генерали знають, що робити третю світову війну може тільки демагог, який не знає, що то є війна і її передумови і яке відношення збройних сил Росії та всього протиросійського демократичного Заходу. Отож покищо невідомо, як складуться відносини між новим російським парляментом і Єльцином та якими силами розпоряджає Єльцин. Нам невідомо і, може, не будемо знати, що Єльцин сказав Клінтонові про ситуацію в Росії, — які рапорти висилає американська амбасада у Москві Вашінґтонові.

У житті кожної людини раз-у-раз бувають несподіванки. Те саме буває з життям народів, з подіями у кожній державі. Несподіванки у країнах з такими впорядкованими державними системами, як ЗСА, Великобританія, Франція, Німеччина чи Японія — не потрясають державами, не вносять хаосу, не погрожують переворотом. Що інше у країнах Сходу Европи із свіжим комуністичним минулим, які все ще переживають переходовий стан від комунізму до демократії з вільним ринком. Крім однієї Чехії — всі ті молоді усамостійнені національні держави переживають у більшій чи меншій мірі хаос. Польща і Мадярщина впорядкували той хаос, Україна ще не змогла бо перешкоджує не тільки Верховна Рада з своїм комуністичним минулим, але й партійництво, брак рішучого лідерства, брак провідної верстви. Все ж — в Україні з її чудовою столицею Києвом нема крикливих вуличних демонстрацій, нема вересків проти свого Президента, проти Америки. Остання демонстрація у Москві пригадала світові не тільки атомові ракети в Україні, але тамтешній спокій, мирну настанову і потенціяльну ролю стабільного демократичного чинника у новій конфіґурації сил в Европі. Якщо Президент Клінтон зрозумів це під час своєї подорожі в Европі — то вийде у користь не тільки Україні, але й Америці та всьому світові.

Микола Бараболяк

ПРО РОСІЙСЬКИЙ „ПАТРІОТИЗМ" І ЩЕ ДЕЩО

I

Нещодавно була в цій колонці дискусія про те, чи обійдеться в Росії без диктатури, щоб перебудувати економіку. Висновок був, що ні. В Росії буде політична система така пів-на пів, президентсько-мілітарна диктатура під плащиком демократичної, побудованої на зразок французької конституції. Закумофляжована авторитарна система.

Цій темі присвячена у „Форейн Афферс" за січень-лютий 1994 рік стаття директора Російських студій при Центрі стратегічних і міжнародних студій у Вашінґтоні, Стіва Сестановича п. з. „Росія на закруті", де теж виноситься питиння чи втримається демократія в Росії, чи прийде зворот до авторитаризму. Автор висуває три критерії, як передумови насадження демократії в Росії, а саме: приєднання до демократії мілітарного комплексу, позбавлення старих менаджерів контролю економіки і врешті, новий режим мусить удоволити „патріотичні" аспірації російського народу.

Автор переконує, що режим Єльцина є на дорозі, на якій годен перейти задовільно дві перші проби, конечні для насадження демократії. Він думає, що вдасться йому перейти і третю пробу — „патріотичну". Зупинимось на цьому третьому моменті конечному на думку автора, для переведення Росії на демократію — не йти проти природного у народі тренду — його „патріотизму". Пишемо про той патріотизм у знаках наведення, бо з тексту виходить ясно, що автор має на думці звичайний російський імперіялізм, тільки, що він, мабуть, як один з російських експертів, які допомагають формувати американську зовнішню політику, не хоче наразитися на закид зневаги свого народу. Наведемо дещо з тексту статті, щоб показати, що автор уважає конечним найти компроміс з російськими націоналістами-імперіялістами як передумову росту демократії у Росії: Він між іншим пише: „Третя проба, яку російська демократія мусить перейти, щоб укоренитись, це проблема національної ідентичности і гордости. Теперішні неспокої і побоювання у Росії викликані застереженнями і думками, чи не треба б Росії загалом відкинути західні політичні моделі (тобто завернути до древнього авторитаризму і деспотії? — моє питання), щоб сповнити місію Росії (яку місію? — колонізацій інших народів? — моя дальша заввага). Після розвалу СССР питання відношення до колишніх совєтських республік, а нині „близького зарубіжжя", буде на найближчі роки найважливішим і єдиним питанням патріотизму у політиці... Деякі націоналісти кажуть, що патріотизм неможливо взагалі погодити з демократією, — пише Сестанович.

Стаття писана, видимо, перед парляментарними виборами, заки стали наявними успіхи Жіріновського, що дало б авторові ще сильніші арґументи проти виглядів Єльцина на закріплення його стилю демократії. Автор підкреслює, все ж що в таборі Єльцина є зрозуміння ваги „патріотичного" фактора, і називає двох близьких співробітників Єльцина — Владіміра Шумейка і Серґея Шахрая, до речі за прізвищем „хахлів", які стали вносити в ідеологію Єльцинового табору елементи російської марки „патріотизму". Сам Єльцин на думку автора, „поправився" й ефективно скріплює свої „патріотичні вірчі грамоти". Перед Єльцином важке і скомліковане завдання: як удоволити тих, які не можуть помиритися із постанням незалежних держав на руїнах СССР. Автор усе ж таки уважає, що відновлення імперії в старих кордонах уже не до подумання, хоч не може пережити того, що 25 млн. росіян мали б жити „за рубежем". І остерігає: „Нові, колишні совєтські держави — це постійне джерело хаосу і неспокоїв і загроза для безпеки та самопочуття Росії. Тому Росія мусить боронитися..." Відси — каже автор — неясна політика Єльцина: з однієї сторони намагання реінтеґрації цих нових держав, а з другої, допомагається їм закріплювати їхню незалежність, як наприклад, ратуючи Україну постачанням її нафтою. Закінчуючи міркування Сестанович уважає, що привести „близьке зарубіжжя" до порядку і вимусити на ньому респект для „матушки", є неминучою конечністю. Усе ж автор вірить, що до якихось драстичних кроків зі сторони Москви не повториться, і демократія зачне таки запускати коріння.

Закінчення буде.

Ярослав Дуткевич

КОРПУС МИРУ ЗСА В УКРАЇНІ

Один рік тому, на здійснення офіційної угоди, підписаної Президентом України Леонідом Кравчуком та Президентом ЗСА Джорджом Бушем у травні 1992 року у Вашінґтоні, Корпус Миру З'єднаних Стейтів Америки розпочав свою програму в Україні з того, що його працівники прибули до Києва наприкінці травня.

Україна має територію, яка дорівнює 235,443 кв. миль, що становить 2,7 відс. території колишнього Совєтського Союзу (приблизно розмір Тексасу). Вона має населення 51,7 млн., складові якого у етнічному пляні такі: 73 відс. українців, 22 відс. росіян, 3 відс. білорусів, 2 відс. поляків і 1 відс. жидів. Україна проголосила про свою незалежність у серпні 1991 року. Референдум, проведений 1-го грудня 1991 року, виявив, що 90,3 відс. населення проголосували за незалежність України. Україна також має право голосу в Організації Об'єднаних Націй. З точки зору економіки, Україна є найважливішою з усіх колишніх совєтських республік. Нині вона докладає великих зусиль для створення самостійної економіки з власною валютою — гривнею, проте внутрішні зв'язки з економікою Росії все ще досить міцні, що неґативно впливає на її економічний стан, оскільки російська економіка переживає великі труднощі.

Здійснення програми технічної допомоги на прохання Уряду України дещо відрізняється від тих програм, які реалізуються в інших країнах світу. У своїй діяльності в Україні Корпус Миру ЗСА виходить з того, що Україна не є країною, що розвивається, або країною так званого третього світу. Це розвинута країна, яка, однак, розвивалася в умовах іншої політичної та економічної системи. Своїм завданням Корпус Миру вбачає допомогти Україні отримати необхідні знання та досвід для входження у світ вільного ринку.

За розпорядженням Уряду України Корпус Миру ЗСА в Україні координує свою діяльність в наданні технічної допомоги з Державним Комітетом України сприяння малим підприємствам і підприємництву (програма розвитку малого бизнесу та підприємництва) та Міністерством Освіти (програма викладів англійської мови як іноземної).

Здійснення програми розвитку малого бизнесу та підприємництва в Україні основується на навчанні основних правил і законів економіки вільного ринку як окремих підприємців, так і різних верств суспільства: у школах, банках, інститутах менеджменту, адміністративних структурах на державному, обласному та місцевому рівнях.

Перша група бизнес-радників, що бере участь уздійсненні цієї програми, налічує 45 добровольців Корпус Миру ЗСА, які прибули до Києва у листопаді 1992 року. Багато з них залишили в Америці успішні кар'єри у бизнесі, наукову та викладацьку роботу в університетах та коледжах. Більшість з них має багаторічний досвід з маркетинґу, фінансової, банківської та бухгалтерської справи, управління у державному та приватному бизнесі. Ця група спеціялістів ділиться багатими знаннями як з державними організаціями, так і з приватними особами по всій Україні.

Місія добровольців Корпусу Миру полягає у сприянні продуктивному обміні знаннями та досвідом з організаціями та приватними особами. Вони не забезпечують організації, у яких працюють, товаром, устаткуванням або фінансами.

Мета цієї програми не тільки навчити українських підприємців досягненням Заходу, але і в тому, щоб допомогти американським добровольцям краще зрозуміти історію України, її ресурси, потенціял, а також проблеми, які постануть перед нею у майбутньому.

В Україні існує велика потреба у поширенні та поліпшенні викладання англійської мови, що є необхідною умовою більш повної участи України в міжнародному обміні інформацією.

Нещодавно Корпус Миру в Україні розпочав Проєкт викладів англійської мови як іноземної. 23 добровольці Корпусу Миру працюють викладачами англійської мови у середніх школах та системі вищої освіти. Кожен з них має ступінь університетської освіти та досвід у викладанні англійської мови. Вони також викладають історію, культуру і літературу ЗСА та діляться з українськими партнерами методиками викладання англійської мови, проводять практичні заняття, беруть участь у розробці нових посібни-

(Закінчення на стор. 5-ій)

Володимир Романюк,
Україна

ІСТОРІЯ ІЗ САМВИДАВОМ

I

Якось одна людина, якій небайдужа пам'ять про тих, хто в міру сил своїх та можливостей, характеру та досвіду боровся за краще прийдешнє вільної незалежної України, сказала мені: „Чи ви чули щось про самвидавський часопис „За народ!"? Мабуть, ні. Бо такого в передплатних каталогах 1949 року в Галичині не значилося... А знаєте: виберіть якусь часинку та поїдьте у село Сливки. Скаже вам кожний там, де проживає Василь Раґаговський... Цікавий чоловік..."

Я „вибрав часинку" та вже за кілька днів ступив на подвір'я сім'ї Раґаговських, що в згаданому селі Рожнятівщини, на Івано-Франківщині...

Було по-літньому тепло та лагідно, і гостинні господарі — Василь та Софія — припросили до столика, що ховався в затінку крислатої яблуньки. Діловито гули бджоли, пахло отими рум'янобокими яблуками, свіжим сіном, молоком і медом...

Василь, дещо заскочений візитою нежданного гостя, по кількох словах бесіди оговтався від несподіванки і почав неквапно оповідати.

...Їх було декілька дев'ятиклясників Перегінської середньої школи. Позаяк було то в 1949 році, то жили юнаки під великим впливом змагань Української Повстанської Армії та самі прагнули бодай чимось прилучитися до визвольної справи.

Проживали хлопці на квартирі в Ганни Федори, чоловіка якої совєтський суд кинув до буцеґарні за участь у національно-визвольній боротьбі нашого краю. І от якось увечері Василь Раґаговський, Федір Близнюк, брати Степан і Богдан Небораки, Ярослав Вашкур, Олексій Вагилевич, Дмитро Мельник і Василь Петреній вирішили випускати власний часопис. За назвою зупинки не сталося: „тут же й назвали його — „За народ!".

Не надто роздумуючи над обкладинкою, намалювали на ній такого собі бородатого чекіста (можливо, вплив славного „Комара"?) в будьоннівці та в обмотках, а за ним — січовий стрілець, що націлився багнетом у відоме місце!.. Посміялися від душі та й заходилися писати. Разом уклали статтю, в якій дошкульно висміювали та ганьбили совєтську владу; переписали уривки з „Четвертої заповіді" та „Чорної Ради" Панька Куліша, з „Чоти крилатих" — про Українських Січових Стрільців, патріотичні гасла й вірші...

Журнал вже був майже готовий, коли сталося непередбачуване: енкаведисти прийшли вивозити у „місця не так віддалені" господиню хати. Як звичайно, зробили обшук, і при цьому виявили той самвидавський часопис. Питалися у ґаздині, чий, мовляв, але Ганна нічого не казала. Журнал чекісти забрали з собою, й хлопці ніби заспокоїлися. Та, як виявилося, дарма...

Гарного, як ото тепер, коли я розмовляв з господарем, липневого полудня, коли в школі були вже вакації, прийшли енкаведисти на обору Раґаговських.

— Слухай, Василю Олексійовичу, — почав старший оперативної групи Сахаров, — у тебе тут, здається, бункер має бути... Є, га?

— Та що ви, пане лейтенант, — стривожився батько, — який ще бункер?... Можете сміло підлоги зривати. Я ґарантую, що в нас нічого такого нема. Як щось знайдете, то можете мене тут-таки, на місці, застрілити!..

Підлоги чекісти не зривали. Так, на всяк випадок, „закинув гачка" старший лейтенант. Мали зайди іншу мету. Бо підкликав Сахаров до хати Василька.

— Твій журнальчик, га? — простягнув хлопцеві до очей „За народ!".

Запитання було настільки несподіване та гостре, що юнак не спромігся на миттєву відповідь. Старший лейтенант криво всміхнувся: на цей раз поцілив добре! Сказав збиратися в дорогу.

Коли привели Василька до тягарівки, то побачив на ній деяких зі своїх товаришів „редакції". А як рушило авто, то один з шміраків, русявочубенький такий солдатик, іронічно запитав:

— Вас, ребята, в военное учіліще везут, да?..

І всі його товариші-чекісти дружно розреготалися з дотепу.

Коли проїжджали лісом, зблиснула думка: тікати. Але зустріч з чорними поглядами автоматних цівок враз випарувала ту думку.

...Везли їх, посадивши головами в напрямку руху та накинувши зверху, від стороннього ока, плащ-накидку. Так і приконвоювали до Станіславова. На саме свято Івана вкинули хлопців до льоху, набивши в камеру, мов оселедців у бочку. Так що як хотів котрийсь у сні на другий бік обернутися, то всі обертатися мусили.

...Спочатку займався Василем слідчий НКВД Поплавський. А незабаром передали хлопців до контррозвідки, де ґаздував такий собі з культурними манерами, у завжди свіжій сорочці, капітан Семихін. Манери оті культурні були нічим іншим, як прикриттям ката й садиста. Бо як закачував рукави та починав жорстоко бити, то від „вихованости" тої й сліду не залишалося.

Катування, як правило, практикували бузувіри вночі, а вдень спали... Не обходилося й без провокацій. Був, зокрема, такий спосіб як „бочка". Заарештованих начебто перевозили на нове місце ув'язнення, і по дорозі налітали на варту „повстанці". Конвой, звісно, у шаленій перестрілці (очевидно, не бойовими набоями) „падав трупом". Ув'язненим в'язали пов'язки на очі та так вели вглиб лісу, у „криївку".

Закінчення буде.

Ярослав Рудницький

Україна й спогади двох лідерів

Margaret Thatcher, "The Downing Street Years", Harper Collins Publishers, New York, 1993, 914 pages.

Pierre Elliot Trudeau, "Memoirs", McClelland Stewart, Toronto, 1993, 379 pages.

Живемо в добі політично-економічних криз, комп'ютерів і писання спогадів. Пишуть не тільки „баба й дід", але й колишні прем'єри-міністри, як от Марґарет Тачер та П'єр Елліот Трудо. Власне вони видали майже одночасно 1993 року свої мемуари й по-дамсько-джентельменському згадують одне одного. „Кісткою незгоди" між ними було питання, що важливіше під час їхнього урядування: взаємини Схід—Захід (Тачер), чи Північ—Південь (Трудо). Були й інші розходження, але до конфліктів не доходило; канадський прем'єр-міністер був завжди куртуазний супроти дам, не говорячи вже про „залізну лейді" з Давнінґ вул. ч. 10.

Порівняння цих двох багатоілюстрованих книг цікаве і повчальне. Насамперед треба ствердити, що вони торкаються унікальної доби в історії людства —ривалізації двох світів: капіталістичного Заходу й „соціялістичного" Сходу, власне перед упадком останнього. Правда обох авторів єднають симпатії до Ґорбачова та його скрахованої ідеї вдержати в нових формах старий Союз — СССР. Те, що принесло життя — розпад совєтської імперії їм не під смак.

На стор. 806—7 своїх споминів Тачер згадує свою візиту в Києві в червні 1990 року: „Всюди, куди я не пішла, маяли синьо-жовті прапори (кольори досовєтської України) і знаки, які домагалися незалежности України. Я була заклопотана. Хоч я подивляла ґенерала де Ґоля, я не дала приводу моїм совєтським господарям до люті рівнозначним закликом для України: 'Хай живе вільний Квебек'. Моє переконання було, що Ґорбачов ніколи не випустить України поза СССР без боротьби. Бо всі — комуністи й некомуністи — вважали, що виникнення сепаратної України було б для них загрозою..."

До цих слів Тачер додає в пізнішій приписці (в оригіналі в дужках): „Фактично ж після розпаду СССР виникнення незалежної України виявилося стратегічно корисним для Европи й Заходу, хоч є труднощі в економіці й політичній стабільності й успіху".

Сподад про Київ закінчує британська лейді так: „Я не могла погодитися на відкриття амбасади в Києві; теж я не могла поставити Україну в ту саму категорію, в якій були балтійські держави. Я відчувала, що я їх розчарувала. Але я віхала з повним розумінням, якою основною справою для них було національне питання; я попала в сумнів, чи Совєтський Союз можна — й треба — далі вдержувати, як цілість".

Інакше задивляється на справу Трудо. На стор. 351 він пише: „Коли Ґорбачов старався вдержати союз і перемінити його в справжню федеративну державу, ми на Заході сприяли його розвалові, поспішаючи визнати кожну Томову, Дікову, й Гарріеву республіку, що рішила проголосити свою незалежність".

Про які республіки думав автор пишучи ці слова, точно невідомо. Все ж коли взяти до уваги, що Україна проголосила свою незалежність у 1991 році, а з нею й інші колишні підсовєтські республіки, то не буде великою помилкою здогад, що вона — одна з них.

Продовжуючи свої міркування про розпад СССР, Трудо цитує свою розмову з Кіссінджером, що захищав визнання країн, які проголосили незалежність на руїнах колишньої імперії. Трудо обстоював певні „передумови" для такого визнання, між ними економічну стабільність, „респект і опіку над меншинами" тощо. „А ми — пише Трудо — поспішали з висиленням усяких тачерівців і реґенівців, як дорадників для негайного переходу на вільну, ринкову торгівлю... Ясне, що це створило економічний і політичний хаос" (стор 352).

Із такого становища до суверенізаційних процесів у колишньому СССР виходить ясно, що коли б Трудо був при владі в 1991 році, Канада не поспішала б із визнанням незалежної України та й інших післясовєтських республік.

В протилежність до Тачер, Трудо промовчує в своїх спогадах подорож до СССР у 1971 році й українсько-канадську реакцію на його тодішнє порівняння українських дисидентів до квебекських сепаратистів. Ясна річ, ця реакція не належала до приємних моментів у житті колишнього лідера Ліберальної партії й тому краще було її промовчати.

Все ж треба дивом дивуватися, що він промовчав справу багатокультурности в Канаді, як відповідь тодішнього ліберального уряду на рекомендації Королівської Комісії Льорандо-Дантона. Це тим дивніше, Що власне Трудо проголосив 8-го жовтня 1971 року цю політику в парляменті, а день пізніше повторив свою заяву на конґресі КУК в Вінніпезі. Правда, вміжчасі було багато застережень до цієї політики, зокрема наґінка на неї К. Спайсера, то може тому краще було її не згадувати в книжці, а присвятити більше часу справі офіційної двомовности. Можливо грав тут ролю й факт, що книжка вдвічі менша, як книжка Тачер. Так чи сяк, Трудо ще (розмірно) молодий, то зможе написати й другий том своїх мемуарів, у які ввійшли б промовчані справи з першого.

В першу річницю відходу у засвіти св. п. Зацухного

Микола Зацухний побачив світ 4-го вересня 1915 року в селі Заставче, повіт Підгайці, Тернопільської области. Будучи студентом Бережанської гімназії був ув'язнений польською поліцією у вересні 1933 року на 18-му році життя та засуджений на дев'ять років тюрми за приналежність до ОУН і розповсюджування підпільної літератури поміж студентами. Каторгу відбував в тюрмах Бережан, Дрогобича, Святого Хреста і Тарнова. Під час польсько-німецької війни, в дні 7-го вересня 1939 року, щасливо виходить з напів розбитої тюрми і повертається до рідних сторін.

Першу совєтську окупацію західньої України в роках 1939—41 Микола перебув в підпіллі, уникаючи конфронтації з агентами НКВД, які за ним розшукували.

Після німецької інвазії 1941 року і після проголошення відновлення української державности у Львові 30-го червня 1941 року, Микола активно уділяється в політично-громадській праці, організуючи українську міську управу в Підгайцях і інших місцевостях Тернопільської области, помимо негативної, а згодом скрайнє ворожої настанови німецької окупаційної влади до українського державного відродження.

У квітні 1942 року Микола знову падає жертвою, тим разом ґестапівських людоловів. Арештований в Підгайцях, в міській управі, де виконував функцію віцестарости. Вкинули його в тернопільську тюрму, де перейшов допити, переплітані нелюдськими тортурами, які продовжувались у Львові на Лонцкого. Після довгих допитів в листопаді 1942 року був перенесений до концтабору Майданек коло Люблина. Цей табір належав до категорії „ферніхтунґсляґер" (нищівний табір).

Там Миколі пощастило познайомитись і подружити з одним польським політв'язнем на ім'я Юзеф Бавман, який був людиною високої культури, шляхотний у відношенні до інших національностей, що було рідкістю в цьому смертельному інтернаціональному муравлищі, де після жидів найбільшу групу становили поляки, переважно дуже шовіністично наставлені до української групи. М. Зацухний і Ю. Бавман мали багато спільних прикмет. Оба були членами резистансу свого народу проти спільних ворогів. Обидва зрівноважені, політично вироблені реалісти, із знанням історії обох народів. Оба були надзвичайно товариські і завжди готові допомогти ближньому, ставлячи людську гідність на перше місце. Микола був віцестаростою в Підгайцях, Юзеф був старостою Люблина в передвоєнній Польщі. Микола був переслідуваний і ув'язнений польським урядом, Юзеф гостро засуджував польську експанзивність і ендецький екстремізм супроти українського народу. Крім того, Микола був інвалідом без лівої руки по лікоть, Юзеф мав протезу замість ноги нижче правого коліна.

В кожному німецькому концтаборі в'язні-інваліди мали найменший шанс самозбереження на довшу мету. Це була перша категорія в'язнів яких підчас „селекції" забирали до газової камери без огляду на расу, чи національність. Юзеф, як старий „номер" Майданку, знав пару „триків" як оминути газову „селекцію, до чого, він очевидно теж підтренував Миколу. Це їм вдалося пару разів включно до того, що оба попали на транспорт до Авшвіцу, зглядно авшвіцької горезвісної філії Біркенав — найбільшого людонищительного центру з найбільшим числом всегоріючих крематорій і палаючих вогнем глибоких ровів. М. Зацухний і Ю. Бавман, враз з транспортом з Майданку, перейшли браму до цього земного пекла на початку березня 1944 року.

Їх обоїх приділили до робочої групи, популярно знаної як „картофляже". Це мабуть тому, що вони працювали як помічна сила в кухні. Там гуртувалися в'язні різної національности, різного віку, переважно інваліди, там можна було зустріти колишніх генералів, письменників, дипломатів, професорів, банкових вломників, колишніх поліціянтів, адвокатів, суддів і газетярів. Командо „картофляже" було теж найкращим джерелом новин як внутрішньо таборових, так і світових.

Ось тут в моєму нещастю я мав щастя зустріти, а згодом подружити з М. Зацухним. А було це останньої п'ятниці травня 1944 року, мене і ще двох друзів, Богдана Керницького і Григорія Яворського, перевели з головного табору Авшвіц до Біркенав тому, що ми були записані в реєстрі як механіки, а що саме недалеко Біркенав створили „цвинтарище" різнонаціональних зістрілених літаків, які треба було розмонтувати, і це була причина нашого перенесення туди.

Нас привели і залишили на майдані перед кухнею чекати на приділення до бараку. Тут наче з-під землі з'явився молодий, веселий, помітно виснажений чоловік з шляхетними рисами обличчя, з теплою усмішкою і такимже виразом в очах. Підійшовши ближче, і заговорив: „Ви українці правда?" Ми притакнули рухом голови — „Ми сьогодні рано дістали контакт з Авшвіцу, щоби вами добре заопікуватись". Ми були дещо заскочені, змішані, не знаючи чи прийняти це як жарт, чи серйозно, хтось з нас спитав: „А хто є ви?" — „Ох, пробачте, я називаюся Микола Зацухний, та дозвольте привітати вас від нашої маленької групи — Славка Павлишина, Олеся Ляташевського, Івана Клюфінського і Павла Беци". Ми дружньо стискали руки і обнімались. Микола перед відходом обіцяв, що після апелю він відвідає нас з цілою групою якщо не буде якоїсь таборової „авантури".

І справді, під вечір Микола прибув до нас враз з цілою групою надзвичайно симпатичних нових друзів. З першої зустрічі ми подружили і стали малою, але монолітною, групою, які взаємно собі помагали в кожній потребі. Микола, в контрасті до своєї дрібної будови та фізичного дефекту через брак руки, духово був великим, сильним і домінуючими з безкомпромісовою настановою самозбереження. До того він був дуже товариський, бистроумний з довголітнім досвідом тюремно-кацетного життя, він прекрасно знав психологію таборового каторжника. Микола був натхненником товариського, повседенного практикування — „один за всіх — всі за одного".

Це був Микола який викривав в зародку деспотичні затії різних „фолькс дойчів" і польських шовіністів таборової адміністрації, які плянували знищення нашої групи. (Про це згадує Б. Керницький у своїх спогадах в документальному збірнику „В боротьбі за українську державу" виданий Світовою Лігою Українських Політв'язнів, 1990).

Після довгих старань, які ішли різними напрямками — Микола Климишин від авшвіцкої групи, М. Зацухний від біркенавської групи, а особливо Богдан Комарницький, який мав деякі впливи в таборовій адміністрації, в дні 25-го жовтня 1944 року нашу групу з Біркенав перевели до Авшвіцу, де ми об'єднались з нашою більшою добре зорганізованою групою, що мала офіційну назву „Бандерабевегунг". Її речником був всіми шанований Микола Климишин. Там проблема самозбереження була облегшена тим, що ми всі, 150—170 чоловік, були приміщені в одному 17-му бльоку.

На наше Різдво 7-го січня 1945 року Микола отримав вістку від Ю. Бавмана з біркенавської „картофлярні", що по головній дорозі попри Авшвіц запримічено цілі валки цивільних людей, які втікають перед фронтом. В таборі помітне замішання між в'язнями і есесманськими хоронителями.

Питання яке мучило 20,000 залишків із 5 мільйонів замордованих, розстріляних, повішених і загазованих в Авшвіці різно-національних жертв „нової Европи", а який кінець приготує конаючий драгон для нас? Чи нас перестріляють, загазують таки в наших бльоках під час спання? Збомбардує щоби „ні праху, ні сліду" не лишилось з цього табору, як свідка ганьби европейської цивілізації XX століття?

В нашій групі відбувались гутірки, на яких була прийнята одна сконсолідована думка, — щоби затримати товариську дисципліну і рівновагу, уважати на провокації, триматися цілий час гуртом і слідкувати за дальшими директивами.

Нагло перед полуднем 18-го січня 1945 року пішов по таборі наказ, щоби через годину виходити на збірку до вимаршу. Авшвіц вибрав евакуацію з великим поспіхом. Пізно по полудні перша колона переступила браму над якою видній саркастичний напис „Арбайт махт фрай". І так почався „смертний похід", як це влучно назвав Роман Малащук у своїх спогадах.

Була досить холодна зима, падав густий сніг. Цеж наш Щедрий Вечір. Після триденного виснажуючого „смертного походу", слідуючі три доби їхали вантажним поїздом у відкритих холодних вагонах. Врешті приїхали до нового „царства сатани" — Мавтгавзен недалеко Лінцу в Австрії.

В цьому „смертному поході" около 5,000 в'язнів заплатили життям. Наша група збереглася в цілості завдяки дружній співпраці. Сильніші друзі допомагали маршувати слабшим, здорові, на зміну несли двох хворих товаришів, а Микола невтомно був всюдисущий там де було потрібно моральної підтримки. Тут ми попали в жахливе переповнення. Для тих щасливців, що попали до заповнених бараків, були тільки стоячі місця в тісноті, навіть сісти на долівку неможливо. Ті, що залишилися надворі, мусіли воювати за місце ближче до стіни бараку, щоби не замерзнути. Мені з Миколою вдалося зайняти найдальший кутик бараку і ми „влаштувалися" досить вигідно в порівнянні з тими, що були при дверях, або посередині бараку, не говорячи про тих нещасних, що залишились надворі. Ми навіть могли присісти обпершись спиною об стіну і підгорнувши коліна під бороду. Довго розмовляли ми цієї ночі, наче предчуваючи, що це буде наша послідня спільна ніч. Микола, як звичайно, з гумором пробував накреслювати візію нашого недалекого майбутнього — як вільних людей, а згодом відродженої нації в колі вільних народів.

Микола сильно вірив у прихід волі, і у цій візії переконав мене. Ми заснули.

Наступного дня вранці, після так званого сніданку, почали викликати по номерах і формувати менші і більші групи. Очевидно все це відбувалося в супроводі немилосердних побоїв і звірських знущань.

Ми знали, що це приготовляється розподіл в'язнів до інших поблизьких таборів — філій Мавтгавзену. Ось і мій номер викликали. Я стрепенувся, поглянув сумним поглядом на Миколу, наче шукаючи захисту. Нас розлучили.

Через кілька хвилин відчинилась велика брама Мавтгавзену, крізь яку групи, до якої мене приділили, вийшла на зовнішній світ і сходила доріжкою вниз з конвоїрами по обох боках. Ми йшли по доріжці, на якій Микола буде стрічати волю. Через дві години, я прибув до нового царства сатани на ім'я — Ґузен 2.

Таким чином, жахливе переповнення Мавгавзену зредукували перенесенням частини в'язнів до Ґузен 1 і 2, до Мельку, до Ебензе і ще до кількох таборів в західній Австрії. В цьому процесі наша українська авшвіцька група практично перестала існувати. Із 170 друзів, тільки Микола Зацухний і Володимир Дейчаківський залишилися в Мавтгавзені, всіх інших порозкидали по різних таборах.

Остаточно „12-та година" віддзвонила волю в саме полудне у Великодню суботу, в День св. Юрія Переможця, 6-го травня 1945 року.

Візія Миколи сповнилася. Він вийшов через широко відкриту головну браму і зустрів волю на тій довгій крутій доріжці, що була збудована на кістках наших попередників. Правда, не міг Микола бігти вниз, так як накреслював у своїй візії. Цілих 37 кг власного кістяка він дуже повільно і обережно „переносив" через браму — у вільний світ. На брамі біля великого танка — гурт американських вояків і воєнних репортерів. Їхній командир ламаною німецькою мовою промовив до згуртованих в'язнів: „Ви вільні!" „Ви знов люди". (Про цей день Микола Зацухний дуже гарно описав у своїх спогадах в документальнім збірнику „В боротьбі за українську державу").

Приблизно в цьому самому часі я і всі наші друзі, що мали щастя залишитися в живих, кожний по своєму зустрічав цей містичний момент — „я вільний, — я знов людина".

Після короткої фізичної регабілітації в половині вересня 1945 року я подався в подорож для відшукання моїх друзів. Яка ж це була неописана радість, коли при кінці вересня 1945 року, вступивши до скитальського табору Ґанґтоферзідлюнґ в Реґенсбурзі, першим кого я зустрів, був не хто інший як Микола Зацухний. Нашій радості і зворушливим сльозам не було кінця.

Тут за порадою і поміччю Миколи я з моєю майбутньою дружиною і її родичами поселився в Реґенсбурзі, де ми разом з Миколою перебули до нашого виїзду за океан 1949 року.

Реґенсбурґ був меккою для скитальців тому, що там містився постійний головний „скрінінґовий" пункт ІРО на американську зону. Микола не був членом таборової адміністрації, ані платним працівником УННРА — ІРО. М. Зацухний був одно-особовою інституцією доброчинства. Десятки родин із східніх і центральних земель України були врятовані від насильної репатріяції „на родіну" завдяки Миколі, який виклопотав потрібні „документи" місця народження, місця перебування перед війною, місця праці тощо. Десяткам родин і поодиноким особам Микола допоміг отримати статус Ді-Пі.

Це Микола підготовляв багато родин до „скрінінґу", особливо тих, що мали б „народитися" в Стрию, а не в Житомирі, що мали „жити" перед війною в Коломиї, а не в Полтаві.

Микола допоміг багатьом дивізійникам влаштуватися в таборі. Це М. Зацухний при співучасті Богдана Підгайного зорганізували перший транспорт медичної і харчової допомоги для першої рейдуючої частини УПА з командиром Громенком, яка була інтернована американцями в Деґендорфі. Микола організував допомогу батькам, вдовам і сиротам погиблих в концтаборах і замордованих на допитах ґестапівськими катами борців за волю України. Це тільки декілька прикладів доброчинства М. Зацухного. Все це Микола робив цілком безінтересовно. Його найбільшою винагородою було задоволення, що міг допомогти братові в потребі. Такий був Микола Зацухний.

У політичній діяльності Микола ще від юних літ був українським націоналістом -соборником і таким залишився до смерти. В політичній діяльності він був поміркований, зрівноважений реаліст, який не терпів часто необдуманих екстремів в жодній політичній акції будь-якого українського політичного середовища. Він був відданим прихильником і ініціятором об'єднаної української політичної дії на зовнішньому відтинку, а мирної співпраці і взаємної толеранції у внутрішньо- політичному співвідношенні. Микола був джентельменом і вірив у „фер плей". Микола — один з небагатьох, що вмів говорити і знаходив спільну мову з провідними людьми інших політичних угрупувань, які виявляли респект і пошану до Миколи так само, як і він респектував інакше думаючих.

Микола був великим патріотом і любив свою батьківщину Україну понад усе. Найбільшою земною нагородою для нього був день 24-го серпня 1991 року, коли Україна скинула московські кайдани. На жаль, Микола не мав змоги відвідати свою улюблену вільну батьківщину, бо жорстока недуга точила його здоров'я.

Сумного дня 2-го жовтня 1992 року невмолима смерть вкоротила його трудолюбне життя, залишаючи опечалену в смутку дружину Олю, живучих ще товаришів жорстоких днів, багато приятелів, знайомих і засумовану українську громаду.

Теодор Корчак

З ГРУДНЯ БЛИЗЬКІ ВАМ ЛЮДИ СТАНУТЬ ЩЕ БЛИЖЧІ!

БІЛЬШЕ ПІЛЬГОВИХ ГОДИН ДЛЯ ТЕЛЕФОНІВ

ВСІМ ВАШИМ БЛИЗЬКИМ.

БІЛЬШЕ ЗАОЩАДЖЕННЯ, БІЛЬШЕ КРАЇН СВІТУ.

З грудня програма AT&T **Reach Out*** World Savings пропонує довші години, продовж яких ви можете щадити на телефонах до понад 250 країн та реґіонів світу. Тепер ви зможете одержувати максимальну знижку продовж 17 годин у будні, а також цілий день у суботи та неділі.

До того ж, до 31-го січня ви заощадите понад 35% на прямих розмовах до будь-якої країни світу **на будь-який номер. Не тільки на два, як то пропонують деякі інші телефонічні компанії міжнародного зв'язку**. Наприклад, ви зможете щадити до 44%* на кожному телефоні до України* на будь-який номер. Ціна за участь у програмі, яка дає все це, лише $3 на місяць.

Але і це ще не все. Навіть після 31-го січня ви зможете вибрати Україну, або іншу одну країну, і одержувати значні знижки на кожному телефоні до цієї країни.

AT&T пропонує вам **більше** пільгових годин і **більше** заощадження. Щоб вам було легше держати зв'язок з **більшою** кількістю близьких людей у **більшій** кількості країн світу.

Отже, щоб щадити на телефонах до цілого світу, подзвоніть спочатку до AT&T і дізнайтеся про подробиці.

1 800 858-9026, дод. 7113

AT&T

* Знижка базована на порівнянні цін за телефони під час пільгових годин з основними тарифами AT&T у звичайні часи. Можливості заощадження та пільгові години залежать від країни. Чекає на затвердження Федеральної комісії зв'язку. Можливі розрахункові обмеження. ©1993 AT&T

Корпус...

(Закінчення зі стор. 2)

ків і курсів у середніх школах, вищих учбових закладах, інститутах підвищення кваліфікації вчителів, які виявили бажання скористатися знаннями і досвідом американських фахівців.

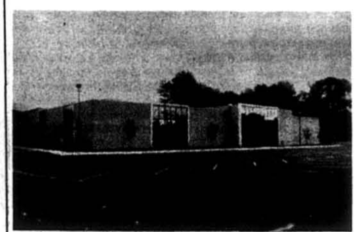
Корпус Миру ЗСА здатний зробити вагомий внесок у розвиток України у цей період соціяльних перетворень. Разом з наданням Україні знань і досвіду з підприємництва та економіки вільного ринку, поширення і поліпшення викладів англійської мови, міцніють контакти між українцями та американцями.

Персонал та добровольці Миру в Україні співпрацюють з Урядом ЗСА та національними урядовими організаціями в Україні з метою максимального збільшення ефективности зовнішньої технічної допомоги ЗСА цій країні протягом даного періоду соціяльно-економічної трансформації в історії України.

На закінчення хотілося б відзначити, що Корпус Миру в Україні є найактивнішим та найнаочнішим заходом допомоги Україні З'єднаними Стейтами Америки, у результаті якої 68 добровольців Корпусу Миру працюють у 24-ох містах України.

ТАЙВАН ПОГОДИВСЯ на будівництво на своїй території центру для технічної обслуги американських літаків-винищувачів Ф-16. Рішення було прийнято всупереч протестові з боку Пекіну. На Тайван вже прибула група інженерів летунської компанії Локгід, які керуватимуть будівництвом. В цьому технічному центрі будуть обслуговуватися всі літаки, які служать в Азії на кораблях і наземних базах З'єднаних Стейтів. Центр також виготовлятиме зброю для літаків.

Новий парафіяльний осередок у Воррені

Парафіяльний осередок у Воррені.

Релігійна громада, якою є кожна парафія, якщо не плянує на майбутнє — не росте і ніби завмирає. Пляни на майбутнє — це доказ зрілости парафіян, які усвідомлюють собі, що вони не є вічні і що на їхнє місце колись прийде зміна. З думкою на майбутнє парафії будують школи чи інші догідні приміщення для користування не лише парафіян, але й для цілої громади.

З тою саме думкою парафія української католицької церкви св. Йосафата у Воррені, Миш., якій недавно минуло 30 років, задумала придбати новий парафіяльний осередок для обслуг парафіян і української громади. Дотеперішнє приміщення було тимчасове, *мале і непридатне для* потреб парафії. З приходом у 1988 році нового пароха о. Христофора Войтини, ЧСВВ, при співпраці парафіяльної ради під головуванням Володимира Дигдала почалося плянування побудови нового парафіяльного осередку. Метою будови була співпраця з усіма громадськими організаціями й інституціями, а не конкурування з тими, які вже мають свої приміщення. Шлях від плянів до завершення був повільний і тяжкий. На перешкоді був приблизно один мільйон долярів, потрібних на будову. Однак коли було зібрано одну третину фондів, тодішній чикаґський єпископ Інокентій Лотоцький дав дозвіл на будову, і праця почалася. Після численних сходин і нарад створено будівельний комітет під головуванням д-ра Миколи Палмера. Членами вужчого комітету стали Микола Лаврін, Михайло Чупа, Бернард Тобянскі. Після виготовлення плянів, які апробували о. парох і парафіяльна рада, почалася наполеглива кампанія на збірку фондів. Але незабаром відбулася зміна пароха: у 1992 році о. Христофор Войтина, ЧСВВ, був вибраний протоігуменом американської провінції, а на його місце прийшов о. Вернард Панчук, ЧСВВ.

Новий парох гідно продовжував почате діло. 13-го листопада 1992 року відбулося посвячення наріжного каменя під будову осередку, яке довершив єпископ Інокентій Лотоцький при асисті численного духовенства. Після посвячення відбулося прийняття для парафіян і гостей, під час якого під проводом голови парафіяльної ради Володимира Дигдала і голови будівельного комітету д-ра Миколи Палмера відзначено основників парафії св. Йосафата — Михайла Вовка і покійного вже Михайла Чупу та Василя Ґулявського, а також колишнього пароха о. Христофора Войтину. Отець Вернард Панчук говорив від парафіян і отців Василіян.

Пізніше, 18-го вересня 1993 року, відбулося посвячення вже завершеного осередку. Посвячення знову довершив після Архиєрейської Служби Божої Владика Інокентій Лотоцький в асисті численного духовенства. При вході до нового осередку Владику вітали Володимир Дигдало українською і Анна Чубата англійською мовами. Відкриваючи програму вечора, голова парафіяльної ради привітав найперше Владику Інокентія і подякував йому за схвалення плянів, численні поради і довершення чину *благословення. Далі при*вітав усіх інших душпастирів, почавши від о. протоігумена Христофора Войтини, ігумена Максима Кобасюка, декана о. митрата Івана Лазара, пароха о. Вернарда Панчука і архимандрита Чину Студитів о. д-ра Любомира Гузара. Окремо привітав присутнього посадника Воррену Роналда Бонковского з дружиною і подякував йому за співпрацю. В кінці подякував усім парафіянам і гостям за їхню підтримку і щедру поміч у фінансуванні проєкту та передав провід дальшої програми Стефанові Феденкові, який у своєму слові назвав багато осіб, які причинилися до успішного закінчення будови осередку, і попросив до слова голову будівельного комітету д-ра Миколу Пальмера. Д-р М. Пальмер подякував його найближчим співробітникам, а також тим, які в різний спосіб причинилися до завершення будови. Говорили ще Владика Інокентій Лотоцький, протоігумен о. Х. Войтина і парох о. В. Панчук.

Після програми була перекуска, а присутні ще довго оглядали гарний модерний будинок. Хоч ще залишився довг до сплачення коштів будови, парафіяни церкви св. Йосафата доказали, що розуміють потреби церковної громади. Новий парафіяльний осередок став гордістю не лише парафії св. Йосафата, але і всієї української громади Великого Дітройту, яка відчувала потребу додаткового приміщення на численні релігійні і громадські зустрічі чи імпрези. Усім, які мали візію будучности і доклали зусиль для завершення цієї величавої будівлі, належиться від нашої громади сердечна подяка і ґратуляції за добре виконану працю.

Зенон Василькевич

Діяльність 3-го Відділу СУА у Фініксі

3-ій Відділ СУА хоч є віддалений від своєї Централі, Округи та більшого скупчення осередків, старається проявляти свою діяльність на всіх відтинках громадського життя міста Фінікс. Діючою головою Відділу є Ірена Гринкевич. Завданням в цьому році було дати матеріяльну поміч Україні. Тому членки з охотою взялись до праці. В лютому 1993 року членки заопікувалися молодими хористами українського дитячого хору „Щедрик", які загостили до Фініксу.

Членки беруть активну участь у відзначуванні різних державних річниць, як проголошення Самостійности Української Держави, свято Героїв, Дні Шевченка, Листопадовий Зрив та День Матері. Провадять школу українознавства під проводом Христі Бойко (колишня голова Відділу). Виховують дітей в українському дусі, які своїми виступами збагачують наші свята чи академії.

Влаштовано веселий вечір (Ляс Веґас), де під проводом Ґені Чопівської членки своїми виступами веселили публіку. Також заходами Відділу влаштовано виставку львівських малярів в Домі СУМА.

В листопаді відбувся традиційний Осінній баль, під проводом Ліди Дидик, Христі Бойко і Христі Винник-Вілсон. Їм належиться признання за фахову підготову. Це гарний, імпозантний баль, який відбувається в елегантному готелі та на який варто приїхати із дальших міст.

В листопаді на запрошення Клюбу Сеньйорів в Сан Сіті 3-ій Відділ організував показ історичних і народних одягів (разом 20 стилів). Публіка, переважно американська, або американці українського походження, була глибоко зворушена, (всі щиро подивляли красу і багатство українського одягу з княжої і новітньої доби). На закінчення програми Оля Масна відспівала відому з репертуару Ніни Матвієнко пісню „Ой роду мій красний, роду мій прекрасний", за що зворушена публіка нагородила її оплесками. Модераторами програми були Оля Сливка і Мирося Михайлів.

Щороку в грудні відбувається Виставка Ялинок, де понад 40 різних національностей прибирають і засвічують з урочистою програмою кожну ялинку. Між ними пишається і наша українська ялинка, прикрашена національними орнаментами. Тут багато труду вкладає *Христя Бойко*. Виставка відбувається у великому американському банку, де тисячі людей мають нагоду глибше пізнати індентичність кожної національности.

Суспільну опіку при Відділі організовує Мирося Михайлів, яка знана в громаді із своєї жертвености і добдодушности. Вона несе поміч усім, хто тільки цього потребує. На її заклик членки Відділу щедро обдарували декілька українських родин, які приїхали з України на постійне мешкання. Нашим завданням було впровадити їх в активне громадське життя.

Членки дбають і про долю нашої молоді, про дітей, котрі мають здібності до науки, але позбавлені відповідних коштів. На заклик стипендійної акції Централі СУА Відділ вже цього року вислав понад 5,000 дол. на ту ціль. З тим, що 3,000 дол. призначено учням в Україні і Боснії 2,160 дол. — у Бразилії.

Це все завдячуємо муравлиній праці членок нашого Відділу. Думаємо і далі працювати для добра і розвитку нашої організації СУА та для добра незалежної України.

Ольга Сливка

Нові публікації Видавництва „Воскресіння"

Кенсінгтон, Мд. — „Священна Історія Нового Заповіту" — таку назву має книжка о. Михайла Карачківського, що цими днями вийшла з друку в українському православному Видавництві „Воскресіння". Вона являє собою збірку оповідань для дітей про життя на землі Спасителя Ісуса Христа — те, що звичайно називають „Дитячою Біблією". Попит на таку книжку у зголоднілій на духовну літературу Україні величезний. Прохання прислати книжку про життя Ісуса Христа завжди було і є одним з найчастіших, що зустрічаються в листах з України, особливо від дітей.

Отець М. Карачківський, автор „Священної історії Нового Заповіту", був священиком Української Автокефальної Православної Церкви у повоєнній Німеччині. Він викладав релігію учням української гімназії в Ганновері і 1946 року написав два підручники — „Священну історію Старого Заповіту" і „Священну історію Нового Заповіту". Книжки розіслано по таборових школах та українських православних парафіях у Німеччині. Вони були дуже популярні і швидко розійшлись.

Шукаючи відповідного матеріялу про життя Ісуса Христа для дітей, Видавництво „Воскресіння" зупинилось саме на книжці о. Михайла Карачківського з огляду на плинний виклад, просту, легку до зрозуміння мову та дух побожности, з яким автор писав свою розповідь. З дозволу родини автора (о. Михайло помер 1950 року) розпочалась праця над новим виданням. Важливим новим елементом нового видання є ілюстрації, виконані київським художником Олександром Мельником. Це цілком оригінальний твір, в якому віддзеркалюється майстерність, а одночасно глибока побожність автора. Ось його розповідь:

„Я починав роботу із молитви — прохання допомоги у Бога. І весь час, доки працював над ілюстраціями... не покидало відчуття, що Господь допомагає мені. Беручи папір і олівець, інколи я ще не уявляв, якою буде композиція. Малював фігуру Ісуса Христа, до неї домальовував інші і поступово, просто зображуючи сюжет, знаходив і композицію. Здавалось, ніби хтось водив моєю рукою".

Ілюстрації будуть ще ближчими і зрозумілішими українським дітям через те, що мистець ввів у них — дуже стримано і без пересади — українські етнографічні елементи.

„Священна історія Нового Заповіту" охоплює події від народження Пречистої Діви Марії до Зшестя Святого Духа на апостолів. Книжка має 120 сторінок, понад 40 ілюстрацій, двокольорову обкладинку. В кінці книжки вказано, де шукати у Святому Письмі розповідь про згадані у книжці події, подано інформацію про автора та про фундатора видання — Відділ ОДУМ Міннесоти. Фонди шляхетно виділені молодими одумівцями на цю ціль, зібрані ними протягом багатьох років шляхом малювання і продажу великодніх писанок. У книжці написано про юних меценатів, надруковано дві фотографії, як діти малюють писанки.

Ілюстрації, виконані для „Священної історії Нового Заповіту", використано у побільшеному розмірі для книжечки до розмальовування „Христос на землі" (Life of Jesus Coloring Book). До кожної ілюстрації подано коротке пояснення українською та англійською мовами. Ця книжка на 40 сторінок великого формату має вийти на початку 1994 року.

„Священна історія Нового Заповіту" коштує 5 дол. і так само коштує книжечка до розмальовування „Христос на землі". Обидві книжки можна придбати як комплект за 9 дол. На бажання надсилаємо повний список публікацій Видавницва „Воскресіння".

Замовлення шліть на адресу: Resurrection Press, P.O. Box 168, Kensington, Md. 20895.

В Україні

КИЇВ. — Заступник голови Української Республіканської Партії, народний депутат України Олесь Шевченко прокоментував зустріч президентів ЗСА, України і Росії: „Мудрий політик той, хто у будь-якій ситуації знаходить можливість для зустрічей і переговорів". О. Шевченко вітає рішення Президента України Леоніда Кравчука зустрітися з президентом ЗСА Биллом Клінтоном та взяти участь у переговорах у Москві. „Сподіваюсь, що у можливих угодах будуть дотримані рішення українського парляменту щодо ратифікації Старт-1", — сказав він.

ТЕРНОПІЛЬ. — Селяни Тернопільщини виступають проти приспішеної деколективізації. На нараді у представника Президента в області оприлюднено факт відмови мешканців села Колодрібка Заліщицького району від запропонованих по одному гектарові землі на кожного члена сім'ї для ведення власного господарства. Селяни обмежилися 85-ма відсотками. Вони пояснили це бажання зберегти існуючий колгосп „Мир" і після розподілу залишили в колективному користуванні 400 гектарів землі. Колгосп їм потрібен як гарантія соціяльного захисту сільських працівників.

ЗАПОРІЖЖЯ. — Тут 11-го січня розпочалися районні конференції фармерів. В області зареєстровано 1,250 фармерських господарств, у розпорядженні яких є 36,000 гектарів землі. Майже всі вони мають трактори, комбайни, автомобілі тощо. Їх підтримує обласна державна адміністрація. Проте значна частина господарів, які отримали землю, не знайома з правилами агротехніки і ветеринарії. Обласна адміністрація звернулася до місцевих органів влади з пропозицією надавати допомогу не всім бажаючим, а на основі конкурсного підбору.

ТЕРНОПІЛЬ. — Тут у приміщенні крайової організації НРУ в ніч з 7-го на 8-го січня вчинено акт вандалізму. Невідомі особи, розбивши вікно, проникли до інформаційного центру, перерізали дроти сиґналізації, зіпсували комп'ютерну систему, розбили шафи і каси. Злочинці також вивели з ладу телевізійну антену.

КИЇВ. — Лесь Танюк вважає, що від членів Президії Верховної Ради приховуються всі документи, підписані Президентом України Леонідом Кравчуком в Ашгабаді. За словами Танюка, Президія Верховної Ради не отримала копій основних політичних і економічних документів. „Приховування цих документів тільки посилює занепокоєння з приводу чуток про низку ганебних для України поступок політичного і економічного характеру, зроблених Кравчуком в Ашгабаді", — сказав Л. Танюк.

БОННСЬКА ГАЗЕТА „Більд" повідомила про арешт амбасадора Німеччини в Ґабоні Райнера Мюллера за шпигунство на користь колишньої комуністичної Східньої Німеччини. Згідно з інформацією газети, цей дипломат, довгі роки працюючи заступником офіційного представника німецького міністерства закордонних справ, від 1974 року був співробітником міністерства державної безпеки Східньої Німеччини і числився у картотеці Штазі як агент під назвою „Зіґґі". На початку 1993 року Р. Мюллера було призначено амбасадором Німеччини в Ґабонській Республіці.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР КАНАДИ Жан Кретієн прибув у французьку столицю для переговорів з президентом Франсуа Міттераном і прем'єром Едуардом Балладюром. Мова йтиме про проблеми безпеки мироносних сил ООН у країнах колишньої Югославії, про стосунки країн Східньої Европи з НАТО і про французько-канадські торговельні взаємини.

Зустріч...

(Закінчення зі стор. 1)

зручний для нього час і повідомив представників преси, що короткочасна візита Б. Клінтона варта кількох днів, оскільки була дуже вагома. „Цей день відкриває для світу шлях до роззброєння і знищення ядерної зброї на плянеті. Україна дотримуватиметься своїх зобов'язань і не зупиниться на шляху до ліквідації ядерної зброї", — сказав український Президент і висловив переконання, що хартія про партнерство і дружбу та співпрацю, текст якої закінчують опрацьовувати експерти двох країн, стане дуже важливим етапом у розвитку України і ЗСА. Він задоволений, що Президент ЗСА готовий сприяти, щоб міжнародні фінансові кола також підтримали Україну і допомогли їй поглиблювати реформи. В свою чергу Л. Кравчук підтримав формулу ЗСА „Партнерство для миру" як таку, що відкриває універсальні можливості для участи всіх країн.

Відповідаючи на запитання журналістів, Л. Кравчук висловив надію, що парлямент розуміє суть проблеми і підтримає його. Б. Клінтон додав, що Україні вже належиться компенсата за тактичну ядерну сброю, вивезену з її території до Росії. Надалі для демонтування ядерних ракет ЗСА виділить 175 міл дол. і вони можуть бути використані також на здійснення конверсії. Президент ЗСА висловив певність, що питання компенсації за уран з ядерних боєголовок буде вирішене позитивно.

Того ж вечора Б. Клінтон вилетів до Москви, де 14-го січня відбудеться зустріч президентів ЗСА, України і Росії.

Голова Верховної Ради України Іван Плющ повернувся з вакацій до Києва і деякі коментатори передбачають конфлікт між Президентом Кравчуком і Верховною Радою. Однак опитування в Києві показало, що 63 відсотків мешканців української столиці підтримують Л. Кравчука, 20 відсотків засуджують його становище, а 17 відсотків утрималися від оцінки.

Подяка жертводавцям на „Східній Часопис"

Майже всі українські часописи в Україні мають труднощі з придбанням паперу, фондами та збільшенням кількости передплатників, але мимо того їх виходить багато в Україні. У східніх областях України україномовних часописів нема багато. На Донеччині є єдиний часопис — це „Східній Часопис", якому старається допомагати Фундація Іл. Багряного, Централя Української Американської Координаційної Ради та інші. Головний редактор „Східнього Часопису" Микола Тищенко в своєму листі пише: „Раді повідомити, що ось уже два місяці наша газета виходить як тижневик... У той час, як майже всі донецькі газети зменшили і частоту випуску, і наклад у 2—4 рази, ми його підняли у 1.5 рази. Ми глибоко вдячні вам і вашим колегам за підтримку, завдяки якій нам вдається не лише триматися, а й рости".

Як відповідь на згадку в листопадовому числі „Свободи" про допомогу цьому часописові зрусифікованого Донбасу з пожертвами відгукнулися такі особи:200 дол. — Коцур Ігор; по 100 дол. — Скоп Олександер, Кревсун Василь, Трусевич Федір, Ріба Микола, Даниленко Іван та Рудянський Юрій; по 50 дол. — Шандрук Павло, Масловський Зенон, Пасіка Олександер та Семенець Михайло; по 25 дол. — Вибачинський Юрій, Бачинський Євген, Обушевич Тетяна та Татарко Юрій; 20 дол. — Дебайло Володимир; 15 дол. — Мотиль Олександер; 10 дол. — Трач Роман; 5 дол. — Зінченко Іван.

Всі надіслані пожертви вже передано редакції „Східнього Часопису", за що щиро дякуємо всім жертводавцям. Бажаючі допомогти єдиній україномовній газеті Донеччини можуть скласти пожертву чеком, виписаним на фундацію, яка є звільнена від податку, і вислати на адресу: Bahriany Foundation, 811 S. Roosevelt Ave., Arlington Heights, Ill. 60005.

Олексій Коновал, член Управи Фундації Багряного

В університеті Ню Полц навчатимуть українську мову

Ню Полц, Н. Й. — В нюйоркському стейтовому університеті, у відділі в Ню Полц, пропонують тепер скорочені курси української мови на весняний час. Такі курси, які переводиться на кінець тижня, тривають 15 годин навчання мови, але також дають можливість розмовляти українською мовою через цілий кінець тижня.

Курси влаштовує Інститут для поглиблення знання чужих мов під проводом д-ра Генрі Урбанского, який провадить таку програму вже 13 років, але весною 1994 року пропонує вперше курси української мови в такий інтенсивний спосіб.

Курси призначені для студентів, учителів та членів бизнесового світу, яким потрібне знання мови перед перебуванням у даній країні. Крім того інтенсивного навчання продовж двох днів, в якому треба „жити" вибраною мовою, як це підкреслює д-р Г. Урбанскі, можна також вибрати двотижневі літні курси, літнє навчання в Европі або індивідуальні лекції мови для членів різних підприємств.

Для ближчих інформацій слід телефонувати на число (914) 257-3500.

МЕШКАНЦІ ВОЄНІЗОВАНОГО поселення на західньому березі Йордану і в смузі Ґази висунули новий плян боротьби з урядом Їцака Рабіна, який хоче надати автономію для палестинців. Тепер поселенці заявили, що мають твердий намір подвоїти кількість своїх селищ на контрольованих територіях. В понеділок, 10-го січня, коли в Каїрі відновилися ізраїльсько-палестинські переговори щодо автономії, поселенці Західнього берега заблокували міст через Йордан, який зв'язує Ізраїль з Йорданією.

Вечір І. Багряного в Києві

15-го грудня 1993 року в Ценральному Державному Архіві-Музеї Літератури і Мистецтва України, який міститься недалеко від пам'ятника Богдана Хмельницького та собору св. Софії в Києві, відбувся вечір Івана Багряного з нагоди передачі його творчої спадщини та меморіяльних речей. На цьому вечорі голова національної Комісії з питань повернення з України культурних вартостей при Кабінеті Міністрів України Олександер Федорук передав в архів-музей 603 архівні документи та друковані видання, чотири фотонеґативи та 558 меморіяльних предметів, привезених з Німеччини Олександром Шугаєм представником Фундації Івана Багряного в Києві, від дружини І. Багряного Галини з Нового Ульму.

Не вечері І. Багряного, який відкрив О. Федорук, з словом про Багряного виступив О. Шугай, який написав книгу про Багряного п.з. „Через терни гетсиманського саду", яка ще не вийшла друком, але тепер він приготовляє книгу, яка скоро вийде друком в Україні про Багряного, його життєвий шлях, його творчість та політичну діяльність й вона міститиме також працю Василя І. Гришка п.з. „Живий Багряний". Також О. Шугай викінчить підготову публіцистичних статтей І. Багряного, збірку, яку розпочав підготовляти Іван Дзюба, який є тепер міністром України і за браком часу не може скінчити, але вже написав до неї вступне слово. Ця книга також має вийти в Україні. О. Шугай, поет і письменник, розповів про свою подорож до Німеччини та зустрічі з людьми, що оточували І. Багряного, та з його дружиною Галиною, дочкою Роксоляною і сином Нестором. Директор архіву-музею Микола Крячок поінформував наукову громадськість, архівних, музейних працівників і журналістів про цінні архівні документи та видання І. Багряного.

Під час Світового форуму українців в Києві у 1992 році архів-музей відвідав Олексій Коновал з дружиною в супроводі великого прихильника творчости І. Багряного Леоніда Череватенка, який був одним з перших, що написав цілий ряд статтей про Багряного в журналі „Дніпро" та в інших виданнях та подбав за вихід його книг „Тигролови", „Сад Гетсиманський", „Огненне коло" та інших.

До музею тоді було передано в більшості рукописи творів І. Багряного, а після того передано для станду Багряного всі його твори, що вийшли українською та іншими мовами та інші речі.

На цім вечорі також виступив д-р Сергій Гальченко, науковець Інституту літератури ім. Т. Шевченка при Академії Наук України, який опікується рукописами творчости українських письменників, поетів та науковців і якому на 11-ій Конференції в Урбана-Шампейн було передано ряд рукописів та ілюстрацій Багряного для збереження в Україні.

Режисер Ростислав Синько розповів про щойно знятий документальний багатосерійний фільм про І. Багряного. В своїй розповіді він провідомив про ознайомлення з слідчою справою Багряного в архіві КҐБ. Лавреат шевченківської премії актор Павло Громовенко виголосив уривок з роману І. Багряного „Тигролови". В концертовій залі архіву-музею показано велику документальну виставку присвячену життю і творчості І. Багряного, а в постійно діючій експозиції оформлено велику вітрину. Про цей вечір, з показом експонованих документів, розповіла київська телевізія.

Для доповнення та устаткування меморіяльної кімнати І. Багряного в Києві, до вже переданих дружиною багатьох особистих речей Багряного, ще потрібно лямпи, стіл, крісло, занавіски, дзеркало, прикраси та інші речі, якими користувався І. Багряний за життя в Новім Ульмі при написанні своїх творів.

Око

100-РІЧЧЯ УНСОЮЗУ

З нагоди 100-літнього ювілею Українського Народного Союзу, який припадає на 22-го лютого 1994 року, редакція „Свободи" плянує видати спеціяльне число з цією датою, присвячене світлому минулому Батька-Союзу. Звертаємося до членів Головного Уряду, до всіх союзовців і читачів нашого щоденника з проханням надсилати матеріяли для евентуального поміщення у цьому числі. Матеріяли прийматиметься до 12-го лютого 1994-го року. — Ред.